

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 3 Φεβρουαρίου 2016, με την εξής σύνθεση : Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Πρόεδρος, Φλωρεντία Καλδή, Σωτηρία Ντούνη, Μαρία Βλαχάκη και Γεωργία Μαραγκού, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου (εισηγήτρια), Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Γεωργία Τζομάκα, Θεολογία Γναρδέλλη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δημήτριος Τσακανίκας, Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή και Ειρήνη Κατσικέρη, Σύμβουλοι. Επίσης μετείχαν οι Σύμβουλοι Δέσποινα Τζούμα, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Αργυρώ Μαυρομμάτη και Κωνσταντίνος Κρέπης, ως αναπληρωματικά μέλη. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας : Μιχαήλ Ζυμής.

Για να δικάσει την από 30 Δεκεμβρίου 2013 (αριθμ. κατάθ. .../10.1.2014) αίτηση:

Του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε με τον Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Νικόλαο Καραγιώργη.

Κ α τ ά του Ι. Μ. του ..., κατοίκου ... (οδός, Τ.Κ. ...), ο οποίος δεν παραστάθηκε.

Με την αίτηση αυτή το αιτούν επιδιώκει την αναίρεση της 4025/2013 απόφασης του ΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της αίτησης αναίρεσης. Και

Τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος ανέπτυξε την από 3.2.2016 γνώμη του και πρότεινε την παραδοχή της αίτησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με παρόντα τα τακτικά μέλη που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από την Αντιπρόεδρο Φλωρεντία Καλδή, που αποχώρησε από την υπηρεσία λόγω ορίου ηλικίας και τους Συμβούλους Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα και Γεωργία Τζομάκα, που απουσίασαν λόγω κωλύματος.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα και

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο

Αποφάσισε τα ακόλουθα :

I. Για την άσκηση της υπό κρίση αίτησης, δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρο 73 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013).

II. Με την αίτηση αυτή ζητείται παραδεκτώς η αναίρεση της 4025/2013 απόφασης του ΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία, κατά παραδοχή της έφεσης του αναιρεσίβλητου, ακυρώθηκε η .../26.2.2007 πράξη της Διευθύντριας της 42^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους,

απορριπτική του αιτήματός του για κανονισμό σ' αυτόν σύνταξης κατά μεταβίβαση, ως ενήλικου και ανίκανου για εργασία τέκνου του αποβιώσαντος στις 7.12.2006 πολιτικού συνταξιούχου, με την αιτιολογία ότι κατά το χρόνο θανάτου του πατέρα του ήταν διαζευγμένος και επομένως δεν πληρούσε την κατ' άρθρο 5 παρ. 1 περίπτ. β' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (π.δ. 166/2000) προϋπόθεση της αγαμίας.

III. Με το μοναδικό λόγο της κρινόμενης αίτησης προβάλλεται ότι, κατ' ασφαλή ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 5 παρ. 1 περίπτ. β' του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, το δικάσαν Τμήμα έκρινε ότι ο αναιρεσίβλητος αν και διαζευγμένος και όχι άγαμος δικαιούται δυνάμει της διάταξης αυτής σύνταξη κατά μεταβίβαση.

IV. Σύμφωνα με την περίπτ. β' της παρ. 1 του άρθρου 5 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (π.δ. 169/2007), όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, δικαίωμα σύνταξης από το Δημόσιο έχουν τα άρρενα ορφανά τέκνα πολιτικού συνταξιούχου, μέχρι το χρόνο ενηλικίωσής τους (18^ο έτος), εφόσον είναι άγαμα, μετά δε, το χρόνο αυτό, εφόσον είναι άγαμα και επιπρόσθετα ανίκανα για εργασία σε ποσοστό τουλάχιστον 50%. Από αυτά παρέπεται ότι αναγκαία προϋπόθεση για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος από ορφανό άρρεν τέκνο πολιτικού συνταξιούχου είναι, ανεξαρτήτως της ηλικίας στην οποία ευρίσκεται κατά το χρόνο επαγωγής του συνταξιοδοτικού του δικαιώματος (θάνατος), η αγαμία. Και τούτο διότι σκοπός της ως άνω διάταξης είναι η παροχή προστασίας σε εκείνα μόνο τα ορφανά άρρενα τέκνα που εξακολουθούν να διαμένουν στην πατρική οικογένεια χωρίς αυτονόμηση και ανεξαρτητοποίηση

και τα οποία ο αποβιώσας συνταξιούχος πατέρας τους προστάτευε μέχρι το θάνατό του, στο πλαίσιο της φυσικής και ηθικής υποχρέωσης που έχουν οι γονείς προς τα τέκνα. Η προστασία αυτή δεν εκτείνεται και στα τέκνα που τελούν γάμο, ο οποίος εξ ορισμού συνεπάγεται τη δημιουργία ενός νέου αυτοτελούς και ανεξάρτητου προς την πατρική οικογένεια οικογενειακού κυττάρου, η ύπαρξη του οποίου προκαθορίζει και τη μεταβολή του ρόλου του ατόμου από ‘‘προστατευόμενο μέλος’’ της πατρικής οικογένειας σε ‘‘προστάτη’’ του νέου οικογενειακού σχήματος. Ενόψει δε αυτής της οριστικής μεταβολής του ρόλου του ατόμου με την τέλεση γάμου, η αποσύνδεση από την πατρική οικογένεια δεν αίρεται από τη λύση του γάμου, με την οποία (λύση) το άτομο υπεισέρχεται αυτόματα στη νομική κατάσταση της διάζευξης, ώστε να αναβιώσουν συνταξιοδοτικά δικαιώματα, συνδεδεμένα με την προηγούμενη κατάσταση της αγαμίας, υπό το καθεστώς της οποίας το άτομο τελούσε σε σχέση εξάρτησης και προστασίας από την πατρική οικογένεια. Η διάταξη της περιπτ. γ΄ της παρ. 1 του άρθρου 5 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα που πρόβλεψε δικαίωμα σύνταξης ειδικά για τις διαζευγμένες θυγατέρες, με τη συνδρομή των σ’ αυτήν οριζομένων προϋποθέσεων, εισάγει εξαιρετική και περιορισμένης χρονικής εκτάσεως ρύθμιση, καθόσον απέβλεψε στην προστασία μόνο συγκεκριμένης χρονικής περιόδου διαζευγμένων θυγατέρων, με γνώμονα ότι οι τότε κρατούσες κοινωνικές συνθήκες και αντιλήψεις δεν επέτρεπαν την πλήρη ανεξαρτητοποίηση της γυναίκας, ούτε μέσω της τέλεσης του γάμου, για τούτο άλλωστε ήδη σήμερα οι σχετικές ρυθμίσεις έχουν πλέον καταργηθεί (άρθρο 9 παρ. 1 δ΄ του ν. 3865/2010). Εκ του λόγου δε αυτού, η κατά παρέκκλιση του

βασικού συνταξιοδοτικού κανόνα, που προϋποθέτει την αγαμία για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος από ανίκανο ενήλικο άρρεν τέκνο, θέσπιση της προαναφερόμενης εξαιρετικής διάταξης για τις διαζευγμένες θυγατέρες, δεν μπορεί να καθιδρύσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα και υπέρ των διαζευγμένων άρρενων τέκνων.

Μειοψήφησαν οι Σύμβουλοι Κωνσταντίνα Ζώη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης και Αγγελική Πανουτσακοπούλου, οι οποίοι διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: Σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις διαζευγμένων και ανίκανων άρρενων τέκνων, κατά τις οποίες αποδεδειγμένα οι ιδιάζουσες περιστάσεις που τις συγκροτούν (όπως προϋπάρχουσα βαριά πνευματική και ψυχική ανικανότητα του τέκνου σε συνδυασμό με τις λοιπές συνθήκες του τελεσθέντος γάμου και του καθεστώτος προστασίας του ανίκανου τέκνου) υπερκαλύπτουν τη δικαιολογητική βάση της θέσπισης της ως άνω ρύθμισης, μέσω της διαπιστωμένης αδυναμίας αυτονόμησης και ανεξαρτητοποίησης από την πατρική οικογένεια, καθώς και δημιουργίας νέων οικογενειακών δεσμών, επιβάλλεται η αναγνώριση της δυνατότητας θεμελίωσης σχετικού συνταξιοδοτικού δικαιώματος, εφόσον συντρέχουν οι λοιπές νόμιμες προϋποθέσεις. Και τούτο ενόψει του ως άνω επιδιωκόμενου από τον νόμο σκοπού και για την ταυτότητα του νομικού λόγου στις περιπτώσεις μη διάρρηξης του δεσμού με την πατρική οικογένεια. Στο πλαίσιο αυτό, δεν δικαιολογείται δυσμενέστερη αντιμετώπιση της κατά τα ανωτέρω αποδεδειγμένης αδυναμίας αυτονόμησης από την πατρική οικογένεια έναντι του αντικειμενικού γεγονότος της μη αυτονόμησης συνεπεία της αγαμίας. Τυχόν αντίθετη παραδοχή, καίτοι ο λυθείς γάμος, συνεπεία των

προαναφερόμενων ιδιαζουσών περιστάσεων, δεν επέφερε ουδεμία διαφοροποίηση στο καθεστώς πλήρους εξάρτησης και προστασίας από την πατρική οικογένεια, παρίσταται χωρίς επαρκή δικαιολογητική βάση και αντιβαίνει στον σκοπό της επίμαχης διάταξης.

V. Στην προκειμένη περίπτωση το δικάσαν Τμήμα έκρινε ότι ο αναιρεσίβλητος, αν και ήταν διαζευγμένο τέκνο του αποβιώσαντος στις 7.12.2006 πολιτικού συνταξιούχου του Δημοσίου, δικαιούται συντάξεως από το Δημόσιο Ταμείο ως υπαγόμενος στο ρυθμιστικό πεδίο εφαρμογής της διάταξης της περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 5 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, καθόσον αυτός εξαιτίας της βαρείας πνευματικής και ψυχικής ανικανότητάς του, που εκδηλώθηκε και διαγνώστηκε πριν την τέλεση του γάμου και απετέλεσε και την αιτία λύσεως αυτού, απετράπη από τη δημιουργία νέων οικογενειακών δεσμών με την ανάληψη των αντίστοιχων οικογενειακών βαρών και υποχρεώσεων που ακολουθούν τη νομική κατάσταση του γάμου και εν τοις πράγμασι ουδέποτε απεκόπη από την πατρική του οικογένεια, λαμβανομένου υπόψη ότι ο ίδιος ουδέποτε εργάστηκε και δεν είχε κανένα εισόδημα, ο δε αποβιώσας πατέρας του συντηρούσε αυτόν και επιπλέον διατηρούσε αυτόν, όσον αφορά την ιατροφαρμακευτική και εν γένει υγειονομική του περίθαλψη, ως προστατευόμενο – περιθαλπόμενο μέλος της οικογένειάς του. Κάνοντας όμως δεκτό το δικάσαν Τμήμα ότι η αγαμία, που απαιτείται ως προϋπόθεση για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος από ενήλικο και ανίκανο άρρεν τέκνο θανόντος πολιτικού συνταξιούχου του Δημοσίου, εξομοιώνεται προς την κατάσταση του διαζευγμένου ανίκανου άρρενος τέκνου, το οποίο δεν απεκόπη

εν τοις πράγμασι από την πατρική οικογένεια, εσφαλμένα, σύμφωνα με όσα εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη, ερμήνευσε τη διάταξη της περίπτ. β' της παρ. 1 του άρθρου 5 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα και για το λόγο τούτο η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα από το αναιρεσείον Ελληνικό Δημόσιο, να αναιρεθεί.

Κατά τη γνώμη όμως της μειοψηφίας, το Τμήμα, εκτιμώντας τις όλως εξαιρετικές περιστάσεις της υπόθεσης, εξαιτίας των οποίων ουδεμία διαφοροποίηση επήλθε στο καθεστώς πλήρους εξάρτησης και προστασίας του αναιρεσίβλητου από την πατρική οικογένεια, με παράλληλη αδυναμία αυτονόμησης και δημιουργίας νέων οικογενειακών δεσμών και κρίνοντας ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, αυτός εμπίπτει στο ρυθμιστικό πεδίο της επίμαχης διάταξης, προέβη σε ορθή ερμηνεία αυτής ευρισκόμενη σε πλήρη συμφωνία με τη δικαιολογητική βάση θέσπισής της και επιβαλλόμενη από τον επιδιωκόμενο από αυτή σκοπό.

VI. Κατόπιν αυτών, πρέπει να γίνει δεκτή η υπό κρίση αίτηση αναίρεσης και να αναιρεθεί η 4025/2013 απόφαση του II Τμήματος του Δικαστηρίου τούτου. Δεδομένου δε ότι η υπόθεση δεν χρειάζεται διερεύνηση κατά το πραγματικό της μέρος, πρέπει να διακρατηθεί και να δικαστεί στην ουσία από την Ολομέλεια του παρόντος Δικαστηρίου η από 22.10.2007 έφεση του αναιρεσίβλητου κατά της .../26.2.2007 πράξης της Διευθύντριας της 42^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

VII. Με την εκκαλούμενη πράξη απερρίφθη αίτηση του εκκαλούντος να κανονιστεί σ' αυτόν σύνταξη κατά μεταβίβαση ως ενήλικου και ανίκανου προς

εργασία σε ποσοστό 67% και άνω γιού αποβιώσαντος πολιτικού συνταξιούχου, με την αιτιολογία ότι αυτός κατά το χρόνο του θανάτου του πατέρα του δεν πληρούσε την απαιτούμενη από την περ. β΄ της παρ. 1 του άρθρου 5 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα προϋπόθεση της αγαμίας, καθόσον ήταν διαζευγμένος. Ενόψει όσων έγιναν δεκτά κατά την κρίση της παρούσας υπόθεσης από την Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου, ορθά με την εκκαλούμενη πράξη απορρίφθηκε το αίτημα του εκκαλούντος να του χορηγηθεί σύνταξη κατά μεταβίβαση, σύμφωνα με την προαναφερόμενη διάταξη και για τούτο πρέπει η υπό κρίση έφεση να απορριφθεί ως αβάσιμη και να διαταχθεί η κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου του παραβόλου που ο εκκαλών κατέθεσε για την άσκησή της (άρθρο 73 παρ. 4 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013, Α΄ 52/28.2.2013).

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την από 30 Δεκεμβρίου 2013 (αριθμ. κατάθ. .../10.1.2014) αίτηση του Ελληνικού Δημοσίου για αναίρεση της 4025/2013 απόφασης του ΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Αναιρεί την απόφαση αυτή.

Διακρατεί την υπόθεση.

Δικάζει την από 22.10.2007 έφεση του Ι. Μ. του ... κατά της .../26.2.2007 πράξης της Διευθύντριας της 42^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Απορρίπτει την έφεση. Και

Διατάσσει την κατάπτωση υπέρ του Δημοσίου του παραβόλου που κατατέθηκε.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΑΣΗΜΙΝΑ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση την 1^η Μαρτίου 2017.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ